

בגדי מלכות

"ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי וירכיבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו" (אסתר ו, יא).

"ויספר המן לזרש אשתו ולכל אהביו את כל אשר קרהו, ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו" (אסתר ו, יג). תחלת הנפילה של המן, תחלת הישועה של עם ישראל, באה באופן שמרדכי היהודי מלבש בבגדי המלך אחשורוש, מרכב על הסוס ברחוב העיר, כאשר השר הבכיר המן קורא לפניו, "ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו". מדוע באה הישועה באופן מוזר ויוצא דופן שכזה? איזה מלך בהיסטוריה הסכים אי פעם שילבישו את אחד האזרחים בבגדיו, בגדי המלך? אִזְחָר שְׁהִיָּה נִרְאָה בְּרַחֲוֹב בְּבִגְדֵי מַלְכוּת, הִיָּה מוֹאֲשֵׁם מִיַּד בְּמִרְיָדָה בַּמַּלְכוּת, וּמוֹצֵא לְהוֹרֵג!!! מִדּוּעַ לֹא הִיָּה דִי בְּכָךְ שֶׁהַגְּזֵרָה תִּתְּבַטֵּל בְּאִפְּן טִבְעִי וְנוֹרְמָלִי?

המן מן התורה מנין? (בראשית ג, יא) המן העץ, אסתר מן התורה מנין? (דברים לא, יח) ואנכי הסתר אסתיר, מרדכי מן התורה מנין? דכתיב (שמות ל, כג) מר דרור ומתרגמין מירא דכיא (חולין קלט:).

עצם השם של "מגלת אסתר" רומז על עקר ענין המגלה, והוא מלשון "גלוי ההסתר", דבר זה נרמז בדברי הגמרא ש"אסתר" הוא מלשון "ואנכי הסתר אסתיר", שמשמעותו הוא הסתר פנים, וענין "מגלת אסתר" הוא לגלות את ההסתר.

בכדי להבין את הדברים יש להקדים ולהביא את דברי האלטרער מקלם השופכים אור על השתלשלות הארועים. הדברים נכתבו על ידי הרב דסלר זצ"ל, וזה לשונו: שמעתי מאמו"ר זצ"ל בשם אדמו"ר אור עולם גאון חכמת כחות הנפש הגרש"ז זצ"ל – מגלת אסתר היא רשימת מעשים של תשע שנים, משנת שלוש למלכות אחשורוש עד שנת י"ב. אנו, וגם גדולים ממנו, לא היינו מבחינים בשום אופן שהכל ענין אחד, ורק מרדכי, ובצרוף רוח הקדש במדרגה שלו, ידע כי הכל ענין אחד. למשתה של אחשורוש אסר להם מרדכי ללכת, כמפרש במדרש מגלת אסתר (קושטא רע"ט) "ובמלואת הימים האלה... אמר להם אל תלכו.. כדי שלא יהא לשטן פתחון פה עליכם, ולא הקשיבו לו. (ועיין מגילה י"ב) והיו הרבה טוענים נגדו: - הרי פקוים נפש הוא, כי מלך טפש כאחשורוש יהרג חס ושלום את כל ישראל, בראתו שכל העמים באו ליום שמחתו, חג ג' שנים למלכותו, ומישראל לא יבא אף אחד, ועל כן לא שמעו לקולו, והלכו. ומכל מקום

לא קרה להם אחר כך דבר רע. - אחר ט' שנים, בשנת י"ב לאחשורוש, כשנתגדל המן, וצוה שהכל ישתחוו לו, - ומפרש בחז"ל (סנהדרין סא: לפי ההלכה, כרבא) שלא היה בכאן שום עבודה זרה, אלא חשש רחוק של מראית עין בעלמא, - ומרדכי לא השתחוה, היו הרבה מישראל צועקים שמעמיד בסכנת נפשות את כלל ישראל משום חסידות פרטית יתרה, כמפרש באגדת אסתר (פ' ג' אות ב') "אמרו לו ישראל, תהא יודע שאתה מפילנו בחרב של זה הרשע. אמר להם, אם כן אשתחוה לעבודה זרה? ולא קבל עליו". ואחר זה קרה ממש ככל אשר פחדו החולקים על מרדכי מקדם, היינו שיצתה גזרת המן להשמיד את כל היהודים. אלו היינו שם, מה היינו אומרים אנחנו? מה גרמה לגזרה? האם מה שהקל מרדכי בענין כלל ישראל, או מה שתשע שנים מקדם היו מי שהקלו באסור חכמים, שלא להנות מסעודת אחשורוש בשביל פקוח נפש של כלל ישראל? בודאי היינו אומרים, שנראה בחוש שמעשה מרדכי גרם שכעס המן וגזר את השמדת כל היהודים, ואיך אפשר להכחיש את החוש? אבל האמת לא היתה כן, אלא שזה שהיה נראה כחוש, לא היה אלא דמיון מהרהורי השטן, ובאמת העברה של תשע שנים מקדם היא שגרמה... אבל היצר הרע רקד לפנייהם בטענת "חוש" והטעה אותם, ועל כן גברה מדת הדין ויצתה הגזרה. אמנם אחר כך שבו ממחשבתם והודו על האמת, ותחת אשר היו יכולים לעמד בדעתם הרעה, ולהתנקם ממרדכי שחשבוהו מקדם לבוגד בעמו, תחת זאת באו כלם לקול קריאתו, ואף שגם אסתר, שיזוע שהיא קרובתו של מרדכי, הראתה התקרבות להמן הצורר, בקראה אותו ב' פעמים למשתה בשעה זו של צרת כלל ישראל, והיה בזה חזיק לטענות השטן שלא ישמעו עוד אל דברי מרדכי, אבל הם, כששבו תשובה שלמה, לא שמעו עוד ליצר הרע, והצטרפו עם מרדכי בתענית וצום, ותשובה על חטאם שחטאו על פי החוש המדמה - אז נהיה הנס ואז נצולו (מכתב מאליהו חלק א, עמ' 76).

"אשר למלך אחשורוש" ר' יודן ור' לוי בשם ר' יוחנן, כל מקום שנאמר במגילה זו למלך אחשורוש, במלך אחשורוש הכתוב מדבר, וכל מקום שנאמר למלך סתם, משמש קודש וחול (אסתר רבה ג, י).

"בגילה" ההוא נדדה שנת המלך" (אסתר ו, א), אמר רבי תנחום נדדה שנת מלכו של עולם (מגילה טו:).

ישועת עם ישראל מתחילה דוקא באפן זה שמרדכי היהודי מלבש בבגדי מלכות, מרכב על הסוס ברחוב העיר, כאשר המן קורא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, כדי לגלות לנו את ההסתרה. המלך, מלכו של עולם מגלגל את הדברים כך שמרדכי ילבש בבגדי מלכות, כדי לגלות לכלם, שהמלך, מלכו של עולם חפץ ביקרו, מספים עם דרפו, וכך הוא מרכב ברב כבוד והדר על הסוס ברחוב העיר, בפרסום גדול, כדי שכלם ידעו, שבוכוח הצבורי העז בין מרדכי היהודי למתנגדיו, וכוח הנטש בארועים המתפרסים על פני תשע שנים, דרפו של מרדכי היהודי היא דרך האמת, היא הצודקת, הוא זה שהמלך חפץ ביקרו, ובזכותו באה הישועה לעם ישראל.

עוֹת בְּשֵׁם הַדָּת

"ביום צותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני"

(ויקרא ז, לח).

בפסוק זה כתוב במפורש שהקדוש ברוך הוא צוה על בני ישראל להקריב קרבנות, לפי זה אין נתן להבין את דברי הנביא ירמיהו (ז, כב) "כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים... על דברי עולה וזבח"?

מסביר רבנו בחיי שודאי צוה הכתוב על קרבנות וזה מחסדיו הרבים של הקדוש ברוך הוא, לפי שבשר ודם עלול לחטא ואין שום אדם נצל מזה ואפלו הצדיקים, כדברי קהלת (ז, כ) "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", ועל כן באה מצות הקרבנות מאתו יתעלה להיזוה לפניו כפירת עונותינו, שיתעשת לנו האלהים ולא נאבד, אבל באמת רצונו הוא שנשמע בקולו, ולא נחטא, ולא יהיה לנו צרך בקרבנות, ולא שנביא קרבנות ולא נשמע בקולו, ועל זה אמר הנביא "ולא צויתים על דברי עולה וזבח. כי אם את הדבר הזה צויתי אותם לאמר, שמעו בקולי" (ירמיהו ז, כב-כג).

יש פסוקים נוספים המדגישים את העבדה שהקדוש ברוך הוא רוצה שנשמע בקולו, ולא שנחטא ונביא קרבנות, "ויאמר שמואל החפץ לה' בעלות וזבחים כשמע בקול ה', הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים" (שמואל – א, טו, כב). "זבח ומנחה לא חפצתי, אֶזְנִים כְּרִית לִי, עוֹלָה וְחֹטֵאֵה לֹא שְׂאֵלֶת" (תהלים מ, ז). ואם בעל הקרבן שומע בקול ה' יתברך, קרבנו מרצה ומקבל, כמו שכתוב "רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם", וסמוך לו "זבחו זבחי צדק" (תהלים ד, ה-ו), ואם אינו שומע בקול ה' יתעלה, אין קרבנו מקבל, אלא נקרא זבח רשעים, כדברי הכתוב "זבח רשעים תועבת ה', ותפלת ישרים רצונו" (משלי טו, ח). והנביא ישעיהו עליו השלום אומר שהרשעים המקריבים קרבן, והם עומדים ברשעתם, לא רק שהקדוש ברוך הוא לא חפץ בקרבן, והוא תועבה לפניו, אלא שהוא אף נחשב להם לעברה גדולה, "שוחט השור מכה איש, זובח השה ערף פלב, מעלה מנחה דם חזיר" (ישעיהו סו, כג), הרשע השוחט השור להקריבו קרבן, הרי הוא כהורג נפש, וזובח השה להקריבו, כאלו ערף פלב להקריבו לפניו, והמעלה מנחה, כאלו מעלה דם חזיר לפניו. והנה הפלב והחזיר שניהם טמאים, אבל יש בכל אחד מהם סימן טהרה, שהרי הפלב מפרס פרסה, והחזיר מפרס פרסה ושוסע שסע, לכן המשיל את הרשעים לכלב וחזיר, כי הרשעים מראים שיש בהם מעשה טוב בהקריבם קרבן, והנה הם טמאים במעשים רעים.

מה גרם לאותם רשעים הטמאים במעשים רעים, לפנות מזמנם, ולהוציא הוצאות כספיות לא מבטלות, כדי ללכת לבית המקדש ולהקריב קרבנות, שלא רק שאין בהם כל תועלת, אלא להפך, הם עוברים בהקרבת הקרבן עצמו עברה גדולה נוספת, כדברי הנביא ישעיהו "שוחט השור מכה איש, זובח השה ערף פלב, מעלה מנחה דם חזיר"???

"וידעת היום והשבת אל לבבך, כי ה' הוא האלהים, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. ושמת את חקיו ואת מצותיו אשר אנכי מצוך היום..." (דברים ד, לט-מ). בפסוק זה מלמדת אותנו התורה הקדושה את סדר הדברים, את היסוד לכל האמונה בה', ואת היסוד לשמירת מצוות ה', הדברים צריכים להיות מבססים קדם על "וידעת היום", על השכל, על המוח, ורק לאחר מכן לחבר לזה את "והשבת אל לבבך", את הרגש, את הלב. כי כאשר אנשים הופכים את סדר הדברים, ומבססים את אמונתם, ואת קיום המצוות שלהם, קדם על "והשבת אל לבבך", על הרגש, על הלב, ורק אחר כך מחברים לזה את ה"וידעת היום" את השכל, את המוח, התוצאה תהיה מעוותת, בנית אידאולוגיה לפי נטיית הלב בהכרח תוביל במקדם או במאחר לתוצאות מעוותות ולעיתים אף טרגיות.

הרשעים הטמאים במעשים רעים, פנו מזמנם, והוציאו הוצאות כספיות לא מבטלות, כדי ללכת

לבית המקדש ולהקריב קרבנות, כי הם היו מחברים להקרבת קרבנות רגשית, זה היה אופנתי, זה נתן להם הרגשה טובה, הפלחן הדתי נתן להם הרגשה שהם צדיקים גדולים, ובחסות המצוה הגדולה של הקרבת הקרבנות, הם בנו אידאולוגיה מעוותת המצדיקה את כל מעשיהם הרעים. אלו היתה הקרבת הקרבנות מבססת על השכל, על המוח, הם היו מבינים שלא נתן להביא קרבן חטאת ולהמשיך בחטאת, להביא קרבן אשם ולהמשיך באשם, אלא מביאים קרבן רק אחרי עזיבת החטא והאשם, חרטה אמיתית, ושנוי דרך החיים.

חמור ענש העברה שנעשית על ידי גנבת דעת עצמו, הינו שהיצר גונב את דעתו, מענש העברה העשויה מדעת החוטא המכיר את חטאו ומתכנן לעשותו. היודע את האמת ומתכנן למרוד בו, יתעורר לפעמים לתקן את מעשיו, אם על ידי תוכחת חכם או יסורים רחמנא לצלן, שייבאוהו לפשפש במעשיו, או לעת זקנתו, כאשר יחלשו חמדות החמר ויתגברו בתוכו פוחות הרוח. אם אך ידע כי לא טוב מעשהו, יש תקוה לאחריתו שיחזירוהו המקרים למוטב. אולם מי שיצרו גנב את דעתו, ומתחפש בבגדי כהנה לעבד לאשירה לשם שמים, להקטיר קטרת באש זרה של און ועמל, ויסך על מחשבת פגול בפרכת הקדש, מכתו אנושה ורפואתו רחוקה מאוד. הרי לא תועיל לו שום תוכחה בעולם, לא בדבור ואף לא במעשה, ולא יעזב בשבילה את דרכו הרעה, כי לא יכיר ברעתו. אדרבה, יתרעם על התוכחה. גם כשיגיעו הימים שמתזירים את האדם למוטב, ישתקע עוד יותר בבצת הרעות, שכמציאות תחשבנה לו, וכן יגדל אצלו חטא על פשע. זה באור הכתוב: "נחפשה דרכינו ונחקרה" (איכה ג, מ), הינו, כשבאים הימים שמתזירים את שמעוררים את האדם לתשובה, יראה לחקר אחר דרכיו ולא אחר מעשיו שנראים לו לטובים, **"כי יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות"** (משלי יד, יב). (מתוך מאמר "שנאה לשם שמים" של רבי יעקב יוסף זצ"ל, תלמידו של רבי ישראל סלנטר, שהיה מגיד משרים ומו"צ בוויילנא ולאחר מכן הרב הראשי שכונה "רב הכולל" של ניו יורק, המאמר במלואו מובא בקונטרס האהבה והחסד, הנספח לספר תומר דבורה מהדורת שושנים, ניו יורק תש"ך).

אדוני אבי מורי ורבי שליט"א מספר, שבאחת משיחותיו של מורו ורבו הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל בישיבת תורה אור בירושלים, הוא פנה לשומעים ואמר, אני רוצה לספר לכם מעשה, הס השלך באולם הישיבה, נתן היה לשמע סכה נופלת, ואז הוא ספר להם ספור על רבי ישראל סלנטר: פעם אחת בעמדו בתפלה בבית הכנסת, נפרצה פתאום הדלת, ואיש אחד נכנס מבהל ובחפזה "לחטף קדושה". ובהחפזו דרך ודרס וטנף את נעלו של אחד המתפללים, אחרי אמירת קדושה, קרא הרב ישראל סלנטר זכרונו לברכה את אותו האיש למקום קרן זוית, ודבר אתו רצינית ורפות, שילך תכף ומיד ויפצה את חברו שנפגע על ידי מרוצתו, ואמר, אמת יקרה וגדולה היא מצות קדושה, אבל נמעכת ונפסלת המצוה, אם על ידי קיומה נגרם הזק לחברו (הסיפור מופיע בספר המאורות הגדולים של הרב חיים זייטשיק, במדור על רבי ישראל סלנטר, אות כט).

הרב שיינברג הוסיף, שספור זה ממחיש את היסוד שרבי ישראל סלנטר היה מרבה להזהיר מפניו **"ניט צו האבן א פרומע נגיעה"** ובתרגום חפשי: שאדם לא יהיה משחד ממניע דתי. כי כאשר אדם משחד ממניע דתי, יקשה עליו מאוד לחזר בתשובה, כי הוא איננו מפיר בחטאו, אדרבה, למצוה תחשב לו.

דבר לא השתנה מאז תקופת הנביא ירמיהו עד ימינו, רק שמות ה"גבורים" ... לארץ כל הדורות תמיד היו "רשעים לשם שמים", שהשתמשו באידאולוגיה דתית על מנת לתת לגיטימציה למעשיהם הרעים. גם בימינו ישנם רשעים, "צדיקים בעיני עצמם", הפועלים בנגוד לדעת גדולי ישראל, ופוגעים באחרים בשם כל מיני "מצוות", עליהם כבר עמד וצוח הנביא ישעיהו בשם ה' (א, טו): **"ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם, גם כי תרבו תפלה אינני שמע, ידיכם דמים מלאו"**.

"נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ה'" (איכה ג, מ), ונדעה נרדפה לדעת את ה' (הושע ו, ג), ונזכה ל"זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל, ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו" (תהלים צח, ג).